Додаток № 16 до Положення
ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ директора
Некрасівського НВК:
ДНЗ-ЗОШ І-ІІІ ступенів
Від 03.09.2026 р.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

за природничою освітньою галуззю (біологія)
7–9 класи закладів загальної середньої освіти

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Ці Критерії визначають підходи до оцінювання результатів навчання учнів 7–9 класів з біології (природнича освітня галузь) і є додатком до Положення про критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчання учнів Некрасівського НВК:ДНЗ-ЗОШ І-ІІІ ступенів.

1.2. Критерії розроблено на основі: Загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів (додаток до наказу МОН України від 04.05.2026 № 722, пункт 7 розділу VI); Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів (наказ МОН України від 14.08.2026 № 1427); Державного стандарту базової середньої освіти (постанова КМУ від 30.09.2020 № 898, зі змінами, внесеними постановою КМУ від 06.08.2026 № 1000), зокрема додатка 10 «Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів у природничій освітній галузі» (результати з кодом «ПРО»).

1.3. Об'єктом оцінювання є обов'язкові результати навчання, визначені Державним стандартом і згруповані за групами результатів природничої галузі. Конкретні очікувані результати визначаються модельною навчальною програмою, обраною закладом освіти; ці Критерії не залежать від вибору конкретної модельної програми.

1.4. Оцінювання здійснюється за 12-бальною шкалою відповідно до чотирьох рівнів навчальних досягнень (початковий 1–3, середній 4–6, достатній 7–9, високий 10–12) з урахуванням п'яти показників навчальної та пізнавальної діяльності, визначених наказом № 722.

1.5. Біологія як окремий предмет вивчається у 7–9 класах (цикл базового предметного навчання базової середньої освіти). Критерії подано для цього циклу (розділ IV) відповідно до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом.

РОЗДІЛ ІІ. ГРУПИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРИРОДНИЧОЇ ГАЛУЗІ

2.1. Оцінювання здійснюється за групами результатів природничої галузі, визначеними Державним стандартом (додаток 10):

Група	Зміст групи результатів (за Держстандартом, додаток 10)
1. Біологічне дослідження	Виявляє проблему, формулює мету й гіпотезу, планує та проводить дослідження живої природи (спостереження, біологічний експеримент, моделювання), аналізує й презентує результати (ПРО 1.1–1.6)
2. Робота з біологічною інформацією	Здійснює пошук, оцінює та систематизує біологічну інформацію; представляє її в різних формах (схеми, таблиці, діаграми, біологічні малюнки) (ПРО 2.1–2.2)

Група	Зміст групи результатів (за Держстандартом, додаток 10)
3. Пізнання живої природи	Усвідомлює розмаїття живого; класифікує біологічні об'єкти та явища; виявляє взаємозв'язки в природі; усвідомлює значення біології (ПРО 3.1–3.4)
4. Розв'язання проблем і взаємодія	Розрізняє наукове мислення; аналізує та розв'язує біологічні й екологічні проблеми; працює в групі; оцінює власну діяльність (ПРО 4.1–4.5)

РОЗДІЛ III. ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ЗА РІВНЯМИ (спільні для галузі)

3.1. Загальні критерії застосовуються до всіх груп результатів галузі та конкретизуються в розділі IV. Рівень навчальних досягнень визначається за сукупністю п'яти показників (додаток до наказу № 722, пункт 7 розділу VI):

Рівень	Бали	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву
Початковий	1	сприймає інформацію, отриману від особи, яка провадить педагогічну діяльність (далі — педагогічний працівник) (інших осіб), намагається відповідати на прості запитання за змістом отриманої інформації, припускаючись суттєвих змістових і логічних помилок	виконує частину навчальних дій / простих завдань за наданим зразком	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі педагогічного працівника; потребує постійного зовнішнього контролю	уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших	виявляє вміння в окремих випадках
	2	розпізнає частину інформації, отриманої від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, намагається відповідати на прості запитання за змістом отриманої інформації, припускаючись змістових і логічних помилок	виконує навчальні дії / прості завдання за наданим зразком	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі педагогічного працівника; потребує постійного зовнішнього контролю	уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших	виявляє вміння в окремих випадках
	3	відтворює за зразком частину інформації, отриманої від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, відповідає на прості запитання за змістом отриманої інформації,	виконує навчальні дії / прості завдання за наданим зразком	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності лише за участі або з допомогою педагогічного працівника; потребує періодичного	уникає комунікації, реагує на звернення лише за зовнішнього спонукання; не виявляє інтересу до спільного обговорення, не реагує на думки інших	виявляє вміння в окремих випадках

Рівень	Бали	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву
		припускаючись змістових і логічних помилок		зовнішнього контролю		
Середній	4	відтворює основну інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, знаходить в отриманій інформації відповіді на прості запитання	виконує типові репродуктивні завдання за зразком / запропонованим алгоритмом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з допомогою педагогічного працівника; виконує частину завдання під час роботи в групі з допомогою інших учасників групи	включається в комунікацію за ініціативою інших; реагує на звернення не завжди по суті; взаємодіє з групою формально	виявляє вміння епізодично
	5	застосовує інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, формулює за змістом отриманої інформації окремі запитання	виконує репродуктивні завдання за зразком / запропонованим алгоритмом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з допомогою або під керівництвом педагогічного працівника; виконує спільне завдання в групі з частковою допомогою інших учасників групи	підтримує діалог, ініційований іншими; взаємодіє з групою пасивно	виявляє вміння епізодично
	6	застосовує інформацію, отриману від педагогічного працівника або із запропонованих джерел, формулює уточнювальні запитання за змістом отриманої інформації	виконує частково-пошукові завдання за зразком / запропонованим алгоритмом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності під керівництвом педагогічного працівника; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків, за потреби звертається по допомогу до інших учасників групи	підтримує діалог, ініційований іншими; виявляє готовність до взаємодії, проте не завжди діє активно	виявляє вміння епізодично
Достатній	7	знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію, перетворює один вид інформації в інший за зразком, формулює запитання за змістом отриманої інформації	виконує окремі дослідницькі завдання за узгодженим алгоритмом, розпізнає стандартні проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника, співпрацює під час роботи в групі	долучається до комунікації переважно з ініціативи інших; виявляє готовність до взаємодії, проте не завжди діє активно	виявляє вміння постійно в типових ситуаціях
	8	зіставляє і порівнює за заданою ознакою інформацію, отриману з різних джерел, перетворює один вид інформації в інший	виконує типові дослідницькі завдання, вирізняє проблемні ситуації з-поміж запропонованих, розв'язує їх відомим способом	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника,	долучається до комунікації, за потреби ініціює комунікацію; порівнює позиції учасників комунікації; бере участь у пошуку рішень	виявляє вміння постійно в типових ситуаціях

Рівень	Бали	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву
				активно співпрацює з іншими учасниками групи, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі		
	9	аналізує інформацію, отриману з різних джерел	виконує типові дослідницькі та окремі частково-пошукові завдання; вибирає з-поміж запропонованих можливі способи розв'язання проблемних ситуацій	долучається до індивідуальної або групової навчальної діяльності з опосередкованою допомогою педагогічного працівника; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові й нетипові завдання	долучається до комунікації та може її ініціювати; аналізує позиції інших осіб, розвиває ідеї, запропоновані іншими; порівнює власні думки з думками інших, наводить аргументи	виявляє вміння постійно в типових ситуаціях
Високий	10	узагальнює інформацію, отриману з різних джерел	виконує дослідницькі та окремі творчі завдання; вибирає із множини відомих доцільні способи розв'язання проблемних ситуацій, пропонує альтернативні способи розв'язання проблемних ситуацій	долучається до організації роботи групи / активно співпрацює в групі для досягнення навчальних цілей; аналізує власні навчальні дії та дії групи щодо досягнення навчальних цілей	ініціює комунікацію, конструктивно реагує на думки інших; пропонує ідеї, обстоює їх	виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях
	11	оцінює інформацію, отриману з різних джерел за наданими критеріями	виконує дослідницькі та творчі завдання; пропонує різні способи розв'язання проблемних ситуацій і розв'язує їх різними способами	планує та організовує співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей; конструктивно взаємодіє у групі, аналізує та обґрунтовує власні навчальні дії, аналізує дії групи щодо досягнення навчальних цілей	активно ініціює та підтримує комунікацію; оцінює позиції інших та власну позицію в обговоренні, розвиває думки інших учасників комунікації	виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях
	12	оцінює інформацію, отриману з різних джерел	виконує дослідницькі та творчі завдання; пропонує різні способи розв'язання нестандартних проблемних ситуацій і розв'язує їх доцільними способами, аргументуючи свій вибір	усвідомлено діє в нестандартних ситуаціях самостійно / в парі / групі, оцінює ризики й прогнозує наслідки; обґрунтовує, аналізує та оцінює власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює / планує / організовує	виступає посередником у комунікації; оцінює позиції інших та власну позицію в обговоренні, формує власну лінію обґрунтування; спрямовує взаємодію на досягнення спільної мети; надає	виявляє вміння системно в типових і нетипових ситуаціях

Рівень	Бали	Когнітивні процеси	Навчальна діяльність	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Частота вияву
				співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей; оцінює власний внесок та діяльність групи для отримання очікуваного результату	конструктивний зворотний зв'язок	

РОЗДІЛ IV. КРИТЕРІЇ ЗА ГРУПАМИ РЕЗУЛЬТАТІВ (7–9 КЛАСИ)

4.1. Критерії за групами результатів для учнів 7–9 класів (обов'язкові результати з кодами «9 ПРО …» за Державним стандартом):

Група результатів	Початковий (1–3)	Середній (4–6)	Достатній (7–9)	Високий (10–12)
1. Біологічне дослідження	За постійної допомоги виявляє окремі прості біологічні питання; мети й гіпотези дослідження не формулює; спостереження та біологічний експеримент виконує фрагментарно.	За зразком формулює питання й мету біологічного дослідження; за планом проводить спостереження, дослід чи моделювання; окремі висновки робить з опорою.	Самостійно виявляє проблему дослідження живої природи, визначає мету й формулює гіпотезу; планує й проводить спостереження, біологічний експеримент, моделювання; аналізує результати, формулює висновки.	Упевнено виявляє й обґрунтовує проблему біологічного дослідження, висуває й перевіряє гіпотезу; самостійно планує й реалізує складне дослідження; критично аналізує результати, презентує та здійснює ґрунтовні висновки.
2. Робота з біологічною інформацією	За постійної допомоги знаходить окрему біологічну інформацію; оцінити й систематизувати її не може.	За зразком здійснює пошук і систематизує біологічну інформацію; подає її у визначеній формі (таблиця, схема).	Самостійно здійснює пошук, оцінює й систематизує біологічну інформацію; представляє її в різних формах (схеми, діаграми, біологічні малюнки, таблиці).	Упевнено здійснює пошук, критично оцінює достовірність і систематизує біологічну інформацію з різних джерел; доцільно й переконливо представляє її різними, зокрема цифровими, засобами.

Група результатів	Початковий (1–3)	Середній (4–6)	Достатній (7–9)	Високий (10–12)
3. Пізнання живої природи	За постійної допомоги називає окремі біологічні об'єкти; класифікувати їх і виявляти зв'язки не може.	За зразком класифікує біологічні об'єкти та явища; з опорою встановлює окремі взаємозв'язки в живій природі.	Самостійно класифікує біологічні об'єкти та явища за різними ознаками; обґрунтовує взаємозв'язки будови й функцій, організмів і середовища; усвідомлює значення біології.	Усвідомлює цілісність і розмаїття живої природи; самостійно виявляє закономірності й причинно-наслідкові зв'язки біологічних процесів; оцінює роль біології для здоров'я людини, довкілля та сталого розвитку.
4. Розв'язання проблем і взаємодія	За постійної допомоги не відрізняє наукове пояснення від побутового; біологічної проблеми не аналізує; у групі пасивний.	За зразком аналізує просту біологічну проблему; обирає спосіб розв'язання з опорою; працює в групі за визначеною роллю.	Самостійно аналізує біологічну чи екологічну проблему, обирає стратегію розв'язання із запропонованих або пропонує власну; продуктивно взаємодіє в групі; оцінює власну діяльність і діяльність групи.	Розрізняє наукове й ненаукове мислення; самостійно розв'язує складні біологічні й екологічні проблеми, обґрунтовує власні стратегії; ефективно організовує роботу групи; критично оцінює діяльність і результати.

РОЗДІЛ V. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ З БІОЛОГІЇ

5.1. Оцінювання охоплює біологічні дослідження й спостереження, лабораторні та практичні роботи, розв'язування біологічних задач і проблемних ситуацій. Види робіт і їх періодичність визначає вчитель відповідно до модельної програми й календарно-тематичного планування (наказ № 1427, розділ II).

5.2. Поточні оцінки не виставляються за кожне завдання чи на кожному уроці (наказ № 1427, розділ IV). Тематичне оцінювання для 5–9 класів не є обов'язковим (наказ № 1427, розділ V).

Оцінювання за групами результатів здійснюється відповідно до рішення закладу освіти — див. Положення, п. 3.3; протокол педагогічної ради від 31.08.2026 № 1.

5.3. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до розділу 1.7 Положення (за рівнем підтримки, з адаптацією/модифікацією згідно з ІПР/ІНП).

РОЗДІЛ VI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Ці Критерії є невід'ємною частиною Положення про критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчання учнів [Назва закладу освіти] і оприлюднюються на офіційному вебсайті закладу освіти разом з Положенням.

6.2. Критерії переглядаються у разі внесення змін до Державного стандарту, наказів № 722, № 1427 або за рішенням педагогічної ради.

Розробник:

Заступник директора з НВР _____ Юлія СЕРГІЄНКО

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної ради

Від 31.08.2026 р.№ 1